

Nota van beantwoording voorontwerpbestemmingsplan Pasgeld-Oost

Inspraak en vooroverleg

Gemeente Rijswijk

30 november 2023

1. INLEIDING

Deze 'Nota van Beantwoording' bevat de samenvatting en beantwoording van de ontvangen vooroverlegreacties en inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan 'Pasgeld-Oost' (14 augustus 2023) van de gemeente Rijswijk. Voordat inhoudelijk op de ontvangen reacties wordt ingegaan, wordt in paragraaf 2 de gevolgde procedure kort toegelicht. Daarna wordt een overzicht gegeven van de binnengekomen vooroverlegreacties (paragraaf 3) en de inspraakreacties (paragraaf 4). Er wordt inhoudelijk ingegaan op de overleg- en inspraakreacties en, indien relevant, aangegeven of het bestemmingsplan wordt aangepast naar aanleiding van deze reacties.

Naast deze vooroverleg- en inspraakreacties, zijn er ook aandachtspunten die de gemeente zelf wil aanpassen in het (ontwerp)bestemmingsplan. Dit worden hierna de 'ambtshalve wijzigingen' genoemd.

2. GEVOLGDE BESTEMMINGSPLANPROCEDURE

Inzage en inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan heeft gedurende zes weken vanaf vrijdag 25 augustus 2023 tot en met donderdag 5 oktober 2023 voor eenieder ter inzage gelegen, zowel online als in te zien bij de gemeente Rijswijk. Binnen deze termijn is iedereen in de gelegenheid gesteld schriftelijk en/of mondeling een vooroverleg- of inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan in te dienen. Aan het begin van de inzageperiode heeft de gemeente Rijswijk een informatiebijeenkomst gehouden voor bewoners en andere belanghebbenden. Tijdens deze bijeenkomst zijn het stedenbouwkundig plan en voorontwerpbestemmingsplan toegelicht. Presentatie, planning en andere informatie is na te lezen op het participatieplatform SamenRijswijk.nl van de gemeente. Het voorontwerpbestemmingsplan (incl. bijlagen) is gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en de webpagina van de gemeente Rijswijk.

Vooroverleg

Voorafgaand en gelijktijdig aan de inspraaktermijn is het voorontwerpbestemmingsplan in het kader van het wettelijk vooroverleg toegezonden aan een aantal instanties. Conform artikel 3.1.1. van het Bro moeten burgemeester en wethouders bij de voorbereiding van een bestemmingsplan overleg plegen met de besturen van betrokken gemeenten, waterschappen en met de Rijks- en provinciale diensten die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

In paragraaf 3.2 van deze 'Nota van Beantwoording' zijn de wettelijke vooroverlegreacties van beantwoording voorzien. Vervolgens zijn in paragraaf 3.3 de inspraakreacties samengevat en voorzien van een reactie. Per reactie is in de conclusie aangegeven of de reactie aanleiding geeft het voorontwerpbestemmingsplan wel of niet aan te passen.

3. WETTELIJK VOOROVERLEG

3.1 OVERZICHT ONTVANGEN VOOROVERLEGREACTIES

In het kader van het voorontwerpbestemmingsplan zijn 2 formele vooroverlegreacties ontvangen. De reacties zijn afkomstig van:

1. Vooroverlegreactie 1: Gasunie (21-09-2023)
2. Vooroverlegreactie 2: Hoogheemraadschap van Delfland (09-10-2023)

Daarnaast hebben de Omgevingsdienst Haaglanden en de Veiligheidsregio Haaglanden in een eerder stadium per brief al de diverse milieuaspecten en bijbehorende onderzoeken beoordeeld. De adviezen en opmerkingen zijn in de betreffende onderzoeken en toelichting van het bestemmingsplan verwerkt.

3.2 BEANTWOORDING OVERLEGREACTIES

De ingekomen overlegreacties zijn hieronder samengevat en beantwoord. In de laatste kolom is aangegeven of, en indien van toepassing, welke wijzigingen er worden doorgevoerd. In hoofdstuk 5 is een beknopt overzicht gegeven van de wijzigingen die in het ontwerpbestemmingsplan worden doorgevoerd.

Nr.	Vooroverlegreactie	Beantwoording
1.	Vooroverlegreactie 1 – Gasunie	
1.	Ligging aardgastransportleiding niet weergegeven: De in het plangebied aanwezige leiding is niet bestemd (aangeduid op afbeelding). Gasunie verzoekt de ontbrekende gastransportleiding alsnog in het plan op te nemen.	De ontbrekende aardgastransportleiding wordt als dubbelbestemming opgenomen op de verbeelding en in de regels van het bestemmingsplan.
2.	Samenvallen dubbelbestemming 'Leiding-Gas' met nieuwe functieaanduiding 'water': Ontwikkelingen zijn gepland in belemmeringstrook van gastransportleiding. Groen- en waterstructuren verdragen zich niet goed in aanwezigheid van gastransportleiding. Gasunie verzoekt over de mogelijke consequenties van de voorgestelde ontwikkeling en eventueel te treffen maatregelen in overleg te gaan met zijn tracébeheerder.	De dubbelbestemming borgt de bescherming van de leiding tegen werkzaamheden. Eventuele aanpassingen aan de waterstructuur ter plaatse van de dubbelbestemming worden uitsluitend doorgevoerd in overleg met de tracébeheerder, in dit geval de Gasunie.
3.	Gasunie verzoekt om in de planregels een artikel 'Leiding - Gas' op te nemen (tekstvoorstel hiervoor in bijlage meegezonden).	Deze regeling is conform tekstvoorstel opgenomen in het bestemmingsplan.
2.	Vooroverlegreactie 2 – Hoogheemraadschap van Delfland	
1.	Delfland geeft advies ten aanzien van de wateraspecten in het plan, en vraagt de gegeven opmerkingen in de toelichting (sub 2 t/m 11) en de regels (sub 12) te verwerken.	Zie beantwoording sub 2 t/m 12.
2.	<i>Toelichting – Kader:</i> a. Nationaal Waterplan: Inmiddels is het Nationaal Water Programma 2022-2027 vastgesteld. Wij verzoeken u het beleid hierop aan te passen. b. Wij vragen u de Verordening afvoer hemelwater Rijswijk 2022 aan het gemeentelijk beleid toe te voegen. Als het beleid niet wordt toegepast, vragen wij u dit met een korte toelichting te vermelden.	a. Het Nationaal Water Programma wordt als beleidskader toegevoegd aan paragraaf 4.8. b. De Verordening Afvoer Hemelwater Rijswijk 2022 wordt als beleidskader toegevoegd aan paragraaf 4.8. Daarbij zal kort worden toegelicht hoe hiermee wordt omgegaan. Gezien het feit dat de anterieure overeenkomst tussen de gemeente en ontwikkelaar werd getekend voor het ingaan van de desbetreffende verordening zijn hierover geen (anterieure) afspraken vastgelegd. Beide partijen stemmen in de planuitwerking af hoe zij binnen het kader het best vorm kunnen geven aan een zo optimaal mogelijke waterberging.
3.	<i>Toelichting – Bestaande situatie oppervlaktewatersysteem:</i>	Op pagina 41 van de toelichting wordt expliciet benoemd dat het watersysteem in zijn geheel niet mag verslechteren.

	In de laatste alinea van pagina 41 wordt gesteld, dat "door de ontwikkeling van Pasgeld-Oost [...] deze knelpunten niet [mogen] verergeren.". Wij wijzen u erop, dat dit in zijn algemeenheid geldt, namelijk dat het watersysteem in zijn geheel niet mag verslechteren.	
4.	<i>Toelichting – Toekomstige situatie oppervlaktewatersysteem:</i> Er wordt gesproken over de Zweth. Dit moet echter de Dwarsmolensloot zijn.	Deze zinsnede wordt conform voorstel aangepast.
5.	<i>Toelichting – wateropgave:</i> a. De wateropgaven van Pasgeld-West en Pasgeld-Oost worden uiteindelijk gezamenlijk beschouwd. Wij verzoeken u te benoemen, dat beide ontwikkelingen in hetzelfde peilgebied plaatsvinden. b. Er wordt beschreven, dat de watersleutel niet geschikt voor grootschalige ontwikkelingen is. Dit is niet helemaal correct en wij vragen u daarom de uitspraak iets te nuanceren. c. Wij verzoeken u de ingevulde watersleutel en de daaruit resulterende getallen in de toelichting op te nemen en het verschil ten opzichte van het hydraulische model te beschrijven. d. De wateropgave ter compensatie van de toename van verharding is uit tabel 4.1 indirect af te lezen. Voor de volledigheid vragen wij u de opgave ook in de tekst te benoemen, zodat er geen misverstanden ontstaan. Daarnaast verzoeken wij u een eerste indicatie voor de klimaatopgave te berekenen. Deze is tot nu toe nog niet in beeld gebracht. e. De geïsoleerde watergang zal in de toekomstige situatie tevens als waterbuffer worden gebruikt. Wij verzoeken u aan te geven, op welke manier deze buffer ingericht wordt en te benoemen, of de geïsoleerde watergang voor de klimaatopgave meerekent. De watergang dient immers ook in de huidige situatie als waterbuffer. Als de geïsoleerde watergang wordt ingericht als vasthoudmaatregel voor het invullen van de klimaatopgave, moet deze aan onze richtlijn vasthoudmaatregelen voldoen.	a. In de toelichting wordt benadrukt dat de wateropgaven van Pasgeld West en Oost in eenzelfde peilgebied plaatsvinden. b. De tekst rondom de geschiktheid van de watersleutel wordt conform voorstel genuanceerd. c. De watersleutel en hieruit resulterende getallen inclusief het verschil t.o.v. het hydraulische model zullen nader worden beschreven in het waterhuishoudkundig plan. d. De wateropgave ter compensatie van de toename van verharding wordt concreet benoemd. Ook wordt een indicatieve berekening van de klimaatopgave opgenomen en toegelicht. De klimaatopgave die Delfland vraagt is gelijk aan 8,9 mm over het oppervlak van het projectgebied. Deze is voor het ontwikkelgebied van Pasgeld-Oost gelijk aan 326 m³ en voor Pasgeld-West 45 m³ (5.000 m²). e. In de toelichting wordt in hoofdlijnen aangegeven op welke manier de klimaatbuffer wordt ingericht en wordt benoemd of de geïsoleerde watergang voor de klimaatopgave meerekent. Ook wordt opgenomen dat aan de Richtlijn vasthoudmaatregelen moet worden voldaan. Het conceptuele plan is nu dat de watergang onder normale omstandigheden onderdeel vormt van het omliggende watersysteem. Bij hevige neerslag zal de watergang gestuurd worden en kan het peil daar verder stijgen dan in het omliggende watersysteem. De watergang is een voormalige boezemwatergang. Na herstel van de oevers kan het peil in de watergang tot boezempeil stijgen. De peilstijging boven de peilstijging van het omliggende watersysteem kan als extra berging worden meegerekend.
6.	<i>Toelichting – watergangen en duikers:</i> de bodembreedte van de watergangen is met 0,5 meter aangegeven. Bij watergangen minder breed dan 6,5 m lijkt de bodembreedte van 0,5 meter niet te kloppen. Bij een diepte van 1 meter en een talud van 1:2 zou de bodembreedte groter moeten zijn.	De uitgangspunten voor het toetsen van het functioneren van de watergangen zijn gebaseerd op het beleidsdocument 'Beleidsregels Dempen en graven' opgesteld door het Hoogheemraadschap van Delfland en het Programma van Eisen van de gemeente. In het gebied worden alleen nieuwe ruime secundaire watergangen gerealiseerd. Voor Pasgeld-Oost worden binnen de gestelde eisen uit de beleidsregels de volgende uitgangspunten voor de aan te leggen profielen gehanteerd: 1. Minimale breedte watergangen: 6 meter breed; 2. Diepte watergangen: leggerdiepte van 1 meter ongeacht de breedte; 3. Bodembreedte minimaal 0,5 meter;

		4. Talud: bij watergangen breder dan 6,5 m: ten minste 1:3 of flauwer. Bij watergangen tussen 6,5 en 6 m breedte in wordt het onderwater talud steiler tot maximaal 1:2 of wordt bij uitzondering gewerkt met beschoeiing.
7.	<i>Toelichting – infiltratie</i> Er is sprake van "last met hoge grondwaterstanden". Wij verzoeken u dit (in het WHP) nader toe te lichten. Daarnaast vragen wij ons af, of deze last niet door het ophogen van het gebied opgelost wordt.	De gemeente is met Delfland en de provincie in overleg over de grondwateroverlast langs het Jaagpad en Van Hardenbroeklaan. Deze gebieden liggen boven boezempeil. De oorzaak van de grondwateroverlast heeft geen verband met de activiteiten voor Pasgeld, maar waarschijnlijk door het plaatsen van de nieuwe damwand langs de Vliet en het vervangen van de huisaansluitingen bij de Van Hardenbroeklaan. Bij de inrichting van Pasgeld-Oost wordt langs de bestaande bebouwing nieuw water aangelegd. De verwachting is dat de ontwatering van het boezemgebied beter zal worden. Momenteel wordt de grondwaterstand in het gebied op diverse plekken gemonitord. Op basis van de monitoringsgegevens zal een analyse worden gemaakt hoe de huidige verhoging van de grondwaterstanden wordt veroorzaakt en welke mitigerende maatregelen nodig zijn om de grondwaterstanden weer op het niveau van voor 2020 te krijgen. De inrichting van het plangebied met de nieuwe watergangen, zal bij deze analyse worden meegenomen.
8.	<i>Toelichting – drooglegging</i> a. Wij verzoeken u de toekomstige drooglegging aan te geven. Voor het voorkomen van grondwateroverlast adviseert Delfland rekening te houden met een drooglegging van 1,2 m, met een minimum van 1 m. Daarbij is het belangrijk, dat een eventuele ophoging niet tot negatieve effecten in het omliggende gebied leidt. Bij mogelijk te verwachten effecten vragen wij u maatregelen te nemen. b. Er is sprake van een te realiseren watergang, die als scheiding tussen de nieuwe en de bestaande bebouwing zal dienen. Wij adviseren u de functie van deze scheiding te benoemen. Daarnaast wordt gesteld, dat de ontwatering bij de bestaande bebouwing door deze watergang beïnvloed wordt. Wij verzoeken u de resulterende verandering te beschrijven en aan te geven, wat dit voor de bebouwing betekent. c. In de tweede alinea wordt gerefereerd aan het WHP. Het WHP is echter nog niet afgerond. Hierdoor heeft Delfland nog geen resultaten uit het WHP kunnen lezen. Een verwijzing naar het WHP lijkt ons daarom niet logisch. d. Als belangrijkste oorzaak van de hogere grondwaterstanden wordt de nieuwe damwand langs de Vliet genoemd. Uit de onderzoeksresultaten, die Delfland ontvangen heeft, blijkt dit nog niet zo duidelijk als hier gesteld wordt. e. De eerste en de een-na-laatste zin in de tweede alinea roepen verwarring op. Enerzijds zal het in het WHP zijn aangetoond, dat de ontwikkeling geen negatief effect op de grondwaterstanden bij de bestaande bebouwing heeft. Anderzijds zal tevens onderzocht worden, wat het effect van de nieuwe	a. • Drooglegging: De drooglegging zal vanwege het bovengronds afstromen van het hemelwaterwater variëren. Het laagste bodempeil zal NAP -0,05 m zijn. De minimale drooglegging is dan 1.20 m. • Ontwatering: Het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) zegt minimaal 70 cm voor wegen en 80 cm voor bebouwing. • Onder de wegen wordt een drainage voorzien. b. Zie beantwoording onder 7. c. Zodra het WHP is afgerond zal een verwijzing hiernaar worden opgenomen in de toelichting. d. Zie beantwoording onder 7. e. Zie beantwoording onder 7.

	ontwikkeling op de bestaande bebouwing wordt. Wij verzoeken u hier meer duidelijkheid over te geven.	
9.	<i>Toelichting – waterveiligheid</i> Op de verbeelding is een watergang in de zone van de dubbelbestemming "Waterstaat-Waterkering" opgenomen. Wij verzoeken u in de toelichting hierop in te gaan en gemaakte afspraken over het graven in de dubbelbestemming te vermelden.	Er heeft overleg met het hoogheemraadschap plaatsgevonden. In de waterkering zelf zal niet worden gegraven. Voordat gegraven wordt binnen de dubbelbestemming zal hierover met het hoogheemraadschap worden afgestemd. Indien nodig worden er nadere afspraken gemaakt om het belang van de waterhuishouding te waarborgen.
10.	<i>Toelichting – waterkwaliteit</i> a. Voor een eventuele extra inlaat vragen wij u contact met Delfland op te nemen. b. In de impressie van het voorlopige ontwerp zijn natuurvriendelijke oevers (NVO's) ingetekend. NVO's kunnen bijdragen aan een betere waterkwaliteit. Wij verzoeken u onder dit kopje te beschrijven, of er NVO's komen. Voor het aanleggen van NVO's is een melding of een watervergunning verplicht.	a. Indien een eventuele extra inlaat aan de orde is wordt contact opgenomen met Delfland. b. In de toelichting wordt aangegeven dat er NVO's worden toegepast en dat hiertoe een melding wordt gedaan of watervergunning wordt aangevraagd bij Delfland indien nodig.
11.	<i>Toelichting – volksgezondheid</i> Gezien de te realiseren woningen zal de hoeveelheid afvalwater toenemen. Wij vragen u te beschrijven, hoe met het extra vuilwater omgegaan wordt.	In de toelichting wordt nader ingegaan op het aspect vuilwater.
12.	<i>Regels:</i> In de voorwaardelijke verplichting waterberging worden getallen genoemd, die niet direct uit de toelichting te herleiden zijn. Wij vragen u in de toelichting op de getallen in te gaan. Daarnaast dienen de getallen in de regels van het ontwerp aangepast te worden, als deze voor vaststelling op basis van het WHP zullen veranderen.	In de toelichting van het bestemmingsplan wordt ingegaan op de benodigde waterberging, op basis van de voorlopige berekening die vooruitlopend op het WHP is uitgevoerd. De definitieve hoeveelheid van de benodigde compensatie wordt berekend in het WHP, en afgestemd met Delfland. Daarop vooruitlopend zijn voorlopige (worst case) aantallen in de regels opgenomen. Indien voor vaststelling de aantallen wijzigen wordt dit in de toelichting en regels van het bestemmingsplan verwerkt.
13.	Er is aangegeven, dat een waterhuishoudkundig plan (WHHP) opgesteld wordt, waarin integraal de waterhuishouding van het brede gebied beschouwd wordt. Wij vragen u, zoals in de waterparagraaf benoemd, het WHP met Delfland af te stemmen en de uitkomsten in de toelichting en de regels van het bestemmingsplan te borgen.	Het waterhuishoudkundig plan wordt opgesteld en wanneer gereed als bijlage aan het bestemmingsplan toegevoegd. De uitkomsten van het plan worden afgestemd met Delfland en waar nodig doorgevoerd in de toelichting en regels van het bestemmingsplan.

4. INSPIRAAKREACTIES

4.1 OVERZICHT ONTVANGEN INSPIRAAKREACTIES

Op het voorontwerpbestemmingsplan zijn in totaal 4 inspraakreacties ontvangen. De volgende inhoudelijke ontvankelijke inspraakreacties zijn te onderscheiden:

1. Inspraakreactie 1: geanonimiseerd (29-09-2023)
2. Inspraakreactie 2: geanonimiseerd (04-10-2023)
3. Inspraakreactie 3: geanonimiseerd (04-10-2023)
4. Inspraakreactie 4: geanonimiseerd (05-10-2023)

De inspraakreacties zijn ingediend binnen de termijn en zijn afkomstig van belanghebbenden. De inspraakreacties zijn derhalve ontvankelijk en worden in behandeling genomen.

4.2 BEANTWOORDING INSPIRAAKREACTIES

De ingekomen overlegreacties zijn hieronder samengevat en beantwoord. In de laatste kolom is aangegeven of, en indien van toepassing, welke wijzigingen er worden doorgevoerd. In hoofdstuk 5 is een beknopt overzicht gegeven van de wijzigingen die in het ontwerpbestemmingsplan worden doorgevoerd.

Nr.	Inspraakreactie	Beantwoording
1.	Inspraakreactie 1 – geanonimiseerd (29-09-2023)	
1.	De indiener geeft aan een aantal zaken vooraf goed geregeld willen hebben, waarbij hij refereert aan de stedenbouwkundige situatietekening (fig. 2.6 in het bestemmingsplan en ter verduidelijking als bijlage bij de inspraakreactie gevoegd): a. De afstand tussen onze huidige achtergevel en de noordgevel van het eerste huis in blok I ("A", foto in het bestand) wordt niet kleiner dan 25 m; b. De afstand tussen de achtergevels van blok I en blok II ("B", foto in het bestand) wordt niet kleiner dan 25 m; c. Het terrein zo weinig mogelijk ophogen en het aanlegniveau van de nieuwe huizen zo laag mogelijk houden. Achtergrond is dat door het ophogen onze tuin het laagste punt in het gebied wordt en mogelijk als verzamelbak voor water gaat werken. Daarnaast beperkt een laag aanlegniveau het effect op ons uitzicht; d. Geen openbaar pad in de groenstrook tussen onze tuin en de blokken I en II; e. Het aantal woonlagen in het gehele plangebied maximaal drie en het aantal woonlagen van het eerste woonhuis in blok I wordt niet meer dan twee.	In januari 2023 heeft een fysiek gesprek plaatsgevonden tussen de indiener, gemeente en ontwikkelaar, waarin een aantal van de aangegeven zaken zijn besproken. Naar aanleiding daarvan is bekeken waar en in hoeverre aanpassingen in het stedenbouwkundig plan mogelijk waren. Er zijn enkele verschuivingen in het verkavelingsplan doorgevoerd; niet alle aanpassingen bleken mogelijk, onder meer door beperkingen van de plangrens en bestaande watergangen. In oktober 2023 heeft hierover een gesprek tussen de indiener, gemeente en ontwikkelaar plaatsgevonden. Per punt een beknopte toelichting: a. De afstand tussen de huidige achtergevel van de bestaande woning en de noordgevel van de te realiseren hoekwoning bedraagt circa 22 meter. De minimale afstand op grond van het bestemmingsplan (tot de grens van bestemming 'Woongebied') is ruim 21 meter. b. De afstand tussen het op de afbeelding aangeduide blok I en blok II is ingetekend op ca. 20 meter. Dit kan korter worden indien mensen ervoor kiezen een uitbouw te nemen bij hun woning. Daarmee blijft er voldoende open ruimte tussen de woonblokken. c. Het vloerpeil van de woningen wordt opgehoogd conform gemeentelijk beleid, tot een vloerpeil van ca. 25 cm boven NAP. d. Er wordt geen openbaar pad ingetekend aan de groenstrook tussen Blok I en II. e. De maximale hoogte van de woonblokken is opgenomen in de bestemmingsplanregels. Deze mag voor grondgebonden woningen 11 meter bedragen.
2.	De palen van ons huis staan op een relatief dunne zandlaag op NAP - 9 m en onze garage is niet onderheid. Wij willen, voordat gestart wordt met het bouwrijp maken van het terrein, dat de "nulsituatie" van onze woning wordt vastgelegd door een onafhankelijk bureau en dat eventuele	Er zal voor de start van de bouwwerkzaamheden een nulmeting worden uitgevoerd. Op basis van deze nulsituatie wordt de staat van omliggende woningen steeds getoetst. Indien blijkt dat als gevolg van de werkzaamheden schade aan bestaande woningen optreedt, zal dit volgens een planschaderegeling worden gecompenseerd.

	schade die ontstaat door de bouwactiviteiten wordt gecompenseerd door projectontwikkelaar.	
3.	Wij zouden graag wij graag de groenstrook tussen onze tuin en de blokken I en II geheel of gedeeltelijk willen kopen.	Deze groenstrook zal door de ontwikkelaar worden ingericht en nadien aan de gemeente worden overgeheveld als openbare ruimte. De gemeente staat er niet voor open deze groenstrook te verkopen.
2. Inspraakreactie 2 – geanonimiseerd (04-10-2023)		
1.	<i>De inspraakreactie is per onderwerp onderverdeeld in 'algemene opmerkingen' en 'aanbevelingen/vragen'. De 'algemene opmerkingen' bevatten enkel constatering van opmerkingen en vragen niet om een reactie of beantwoording. Dit dient ter onderbouwing van de 'aanbevelingen/vragen'. De te beantwoorden 'aanbevelingen/vragen' zijn hieronder opgenomen, de 'algemene opmerkingen' worden waar van toepassing in de beantwoording meegenomen.</i>	
2.	Integrale benadering en Passende beoordeling/ PlanMER: a. In het Bestemmingsplan Sion 't Haantje staat in de MER-paragraaf het volgende: "De totale ontwikkeling in Rijswijk-Zuid is daarmee m.e.r.-plichtig" Is het niet zo dat de verplichting tot een milieu-effectenrapportage voortvloeit uit de hierboven aangegeven algemene opmerkingen? b. Is een evaluatie c.q. herbeoordeling niet absoluut noodzakelijk en vereist van de in de MER uit 2010 (nota bene) opgenomen aspecten van Pasgeld Oost en omgeving als woningdichtheid, verkeer, luchtkwaliteit, groen, water en natuur vanuit een goede toedeling van de ruimtelijke functies zoals dat in de Omgevingswet wordt voorgeschreven.? c. In de door KuiperCompagnons opgestelde Aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling – Bestemmingsplan "Pasgeld-Oost" (30 maart 2023) worden alleen de uit het plan voortkomende milieubelastende aspecten besproken geheel los van de hierboven genoemde omgevingsinvloeden. Bent u niet met ons van mening dat een integrale herbeoordeling c.q. evaluatie van de MER noodzakelijk is?	De locatie van Pasgeld-Oost valt buiten het bestemmingsplan 'Sion – 't Haantje', en de daarin mogelijk gemaakte ontwikkelingen. Een herbeoordeling van het eerdere MER is niet aan de orde. In het kader van dit bestemmingsplan voor Pasgeld-Oost worden voor alle relevante milieuaspecten separate onderzoeken uitgevoerd, die toezien op onder andere de hier genoemde aspecten. Daarmee wordt de uitvoerbaarheid van het plan aangetoond. In paragraaf 4.2 van de toelichting bij het bestemmingsplan is uiteengezet dat en waarom er geen MER hoeft te worden gemaakt. Omdat het plan ruimschoots onder de drempelwaarden uit het Besluit m.e.r. blijft, is het plan niet m.e.r.-plichtig. Wel is een vormvrije m.e.r.-beoordeling (aanmeldnotitie) opgesteld. Op basis daarvan zal een afzonderlijk m.e.r.-beoordelingsbesluit worden genomen. Overigens is een evenwichtige toedeling van functies aan locaties de grondslag van de Omgevingswet voor het stellen van regels in een omgevingsplan. Het gaat hier om een bestemmingsplan, dat onder de vigeur van de Wro in procedure wordt gebracht. In het bestemmingsplan is aangetoond dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
3.	Automobiliteit en fietsverkeer: a. Uit bovengenoemde algemene opmerkingen is af te leiden dat het plaatsen van een knip op de Lange Kleiweg leidt tot een afname van de bereikbaarheid van Rijswijk Buiten, Rijswijk en Den Haag Zuidwest. Tevens kan er gesteld worden dat het plaatsen van eerder genoemde knip op de Lange Kleiweg een potentieel gevaarlijke situatie oplevert in geval van grote verkeersdrukte of calamiteiten. b. Het verdient aanbeveling, indien doorgaand verkeer over de Lange Kleiweg ontmoedigd moet worden, de Lange Kleiweg als ontsluitingsweg te zien voor Parkrijk en Pasgeld, en een knip te plaatsen op de Wateringseweg. c. Overwogen kan worden, met additionele verkeerskundige ingrepen, verkeer via de Lange Kleiweg en de Laan van het Haantje te	De externe ontsluitingsstructuur voor het plangebied gaat via de Lange Kleiweg en de Laan van het Haantje. De Laan van het Haantje zorgt voor ontsluiting van Pasgeld in westelijke richting. Via deze weg zijn onder meer de andere deelgebieden van RijswijkBuiten bereikbaar (Parkrijk en Sion). Hier sluit de weg ook aan op de Prinses Beatrixlaan. Deze centrale verkeersader voor RijswijkBuiten ontsluit het gebied in noordelijke richting naar Rijswijk en de A4, en in zuidelijke richting naar Delft. De Lange Kleiweg is een ontsluitingsweg voor Pasgeld in noord-zuidelijke richting. In noordelijke richting zorgt deze weg voor de verbinding met Rijswijk, en is ook op korte afstand de A4 bereikbaar. Richting het zuiden is via deze weg Delft te bereiken. Naar aanleiding van de ontwikkeling van Pasgeld, heeft Goudappel Coffeng in 2021 een verkeersonderzoek uitgevoerd (bijlage 14 bij het voorontwerp). Sweco heeft in 2023 een actualisatie geproduceerd (bijlage 15 bij het voorontwerp), op

	ontmoedigen door te rijden naar Delft om de weg te vervolgen richting de A4. d. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de laatste kwantitatieve verkeerskundige studie voor Rijswijk Buiten het rapport Goudappel 2010 is, dat slechts de verkeerskundige ontwikkeling van deelgebieden Sion en Parkrijk onderzoekt. Uitvoering van een integraal verkeersplan voor de gemeente Rijswijk, waarin de genoemde ontwikkelingen niet meegenomen zijn strekt tot aanbeveling (zie ook de motie D66). e. Zijn de effecten voor het fietsverkeer over het Jaagpad, Lange Kleiweg, 't Haantje, Laan van 't Haantje en in Delft de Wateringseweg/knooppunt Kalverbos voldoende in kaart gebracht c.q. met buurgemeente Delft overlegd? f. Zijn de effecten van bovengenoemde ontwikkelingen in voldoende mate met bestaande bewoners/ belanghebbenden overlegd? g. Tevens zou het een goed idee zijn een meer concrete uitwerking van principes zoals uiteengezet in de Strategische Mobiliteitsvisie (2019) te onderzoeken waarbij de integrale effecten van de actuele ontwikkelingen uitgangspunt zijn.	basis van het actuele verkeersmodel (MRDH) en de meest recente inzichten qua programma van de ontwikkellocaties in RijswijkBuiten en Kessler Park. Dit onderzoek naar de effecten van de planontwikkeling Pasgeld en Kessler Park is uitgevoerd om de voorziene ontwikkelingen mogelijk te maken en in te spelen op samenhangende thema's. Het betreft hier met name de vraag of er op het wegennetwerk in deze gebieden en de aansluiting op het hoofdwegennet voldoende ruimte is om het nieuwe verkeer in 2040 af te kunnen wikkelen of dat maatregelen nodig zijn om doorstromingsknelpunten te voorkomen en leefbaarheid te borgen. Het onderzoek maakt de verkeersstromen inzichtelijk in RijswijkBuiten en Kessler Park in de huidige situatie én 2040, en de keuzes die daarin gemaakt moeten worden om tot een toekomstvast verkeerssysteem te komen. Voor de Lange Kleiweg is onderzocht wat de effecten van de woningbouwontwikkelingen zijn, met als doel om een verkeerskundige visie te formuleren om de ontsluiting, leefbaarheid en verkeersveiligheid te waarborgen. Daarbij wordt rekening gehouden met de planvorming langs de totale lijn van de Lange Kleiweg, ontwikkelingen in Delft en ambities ten aanzien van mobiliteitstransitie (zoals opgenomen in het Mobiliteitsprogramma 2040). Op basis van de verkeersonderzoeken (2021, 2023) is gebleken dat de Lange Kleiweg geschikt is voor de ontwikkelingen, maar er zijn ook enkele (toekomstige) knelpunten geconstateerd. De gemeente onderzoekt nog hoe de diverse woon-/ en werkgebieden in en rondom Pasgeld en de Plaspoelpolder naar de toekomst toe het beste bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig gehouden kunnen worden. Daarbij worden verschillende verkeerskundige ingrepen onderzocht en afgewogen. Daarnaast wordt vanuit landschappelijk en stedenbouwkundig oogpunt gekeken hoe het nieuwe wegprofiel en de routes voor langzaam verkeer op een verkeersveilige en prettige manier kunnen worden vormgegeven. Het besluit over een nieuwe inrichting van de Lange Kleiweg en het wel of niet knippen vindt niet plaats op grond van dit bestemmingsplan. Een besluit over welke verkeerskundige ingreep op de Lange Kleiweg plaatsvindt wordt te zijner tijd genomen via een verkeersbesluit. Aan een verkeersbesluit zit een uitgebreide motivering vast, met onder andere als doel het verzekeren van de veiligheid op de weg, aanrijdtijden van hulpdiensten en het beschermen van weggebruikers en passagiers. Het is een separaat besluit en wordt te zijner tijd bekend gemaakt en ter inzage gelegd.
4.	Openbaar vervoer: a. Uit bovengenoemde punten is af te leiden dat een goede ontsluiting van Rijswijk Buiten met openbaar vervoer allerm minst een gegeven is en dat belangrijke stakeholders geen concrete plannen hebben om kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer te realiseren in Rijswijk Buiten of hebben wij het hier mis?	De fietsafstand tot NS station Rijswijk en NS station Delft worden als relatief kort gezien. Buslijn 53 rijdt daarnaast langs het plangebied, in een rechtstreekse verbinding tussen NS station Rijswijk en NS station Delft. Het uitbreiden van de dienstregeling van deze bestaande buslijn behoort tot de mogelijkheden, ook het mogelijk maken van andere haltelocaties. Het verbeteren van het openbaar vervoer in Rijswijk in algemene zin is een doel van de gemeente,

	b. Hoe wil de gemeente komen tot een goede ontsluiting met openbaar vervoer van Pasgeld Oost?	waaronder zeker een NS-halte "RijswijkBuiten". Van een onzekere ontsluiting van het gebied door bus en trein is naar ons oordeel geen sprake. Maatregelen in ov-infrastructuur en -dienstregeling vallen buiten de reikwijdte van dit bestemmingsplan. Verder zal in de planregels het beschikbaar stellen van deelauto's worden gewaarborgd.
5.	Natuurwaarden en biodiversiteit: a. Houdt het College er rekening mee dat o.g.v. de Wet natuurbescherming in het bijzonder de bepalingen over de Vogelrichtlijn een groot deel van het plangebied niet bebouwd zal kunnen worden?	Het wettelijk bepaalde in de Wet natuurbescherming (en daarmee Vogelrichtlijn) is, als vanzelfsprekend, richtinggevend. De Wnb bevat een regeling betreffende beschermde flora en fauna. Of een vrijstelling dan wel ontheffing op grond van het soortenbeschermingsregime in de Wnb nodig is, en zo ja of deze ontheffing kan worden verleend, komen in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Wnb. Gelet op de inhoud van de ecologische onderzoeken is niet te verwachten dat de ontheffing niet zal worden verleend. Een verleende ontheffing is geen voorwaardelijkheid om verder te kunnen gaan met de planologische procedure. Voor zover de indiener vreest dat de Wnb wordt overtreden in relatie tot de ransuil; de gemeente Rijswijk heeft op 31 juli 2023 een ontheffingsaanvraag ingediend bij de ODH, die als toetser gemandateerd is door de provincie Zuid-Holland. Gelet op de inhoud van de ecologische onderzoeken is er geen aanleiding om te veronderstellen dat geen ontheffing zal worden verleend. De vraag of al dan niet terecht een ontheffing kan worden verleend, moet worden beoordeeld in het besluitvormingstraject naar aanleiding van het ontheffingsverzoek.
6.	Bestemmingsplangrens: a. Is het toeval dat plotsklaps de groenblauwe delen van Pasgeld Oost worden ingelijfd bij Pasgeld West? b. Is het inlijven van de groenblauwe delen van Pasgeld Oost bij Pasgeld West bedoeld om de hoge woningdichtheid van Pasgeld West, tweeëneenhalf maal die van het wijkdeel Sion, meer acceptabel te maken?	Het bestemmingsplan Pasgeld-Oost heeft alleen betrekking op de ontwikkellocatie zelf. Binnen welk bestemmingsplan de groenblauwe delen in de omgeving vallen doet op zichzelf niet ter zake, en staat los van de ontwikkelingen die hier plaatsvinden.
7.	Waterberging en wateroverlast: a. Stemt het Hoogheemraadschap Delfland in met het realiseren van 5000 m3 aan watercompensatie buiten de te verhardende locatie van Pasgeld West? b. Zo ja, welke argumenten worden door het Hoogheemraadschap Delfland gegeven om in te stemmen met deze inbreuk op hun vaste beleid? c. Pasgeld Oost watert nu af via een smalle duiker in het noordoostelijk deel van het terrein. Dit wordt als niet robuust beschouwd. Om deze kwetsbare afwaterring te verbeteren is in het Waterhuishoudkundigplan voorzien in twee nieuwe duikers onder de Lange Kleiweg door naar Pasgeld West. Dit zou dan de afwatering van Pasgeld Oost via Pasgeld West bij forse stortbuien moeten garanderen. Deze duikers echter hebben diezelfde opdracht gezien vanuit Pasgeld West. Die twee duikers moeten bij een forse bui overtollig regenwater afvoeren onder de Lange Kleiweg door naar de nieuw te graven	Tussen de gemeente, ontwikkelaar en het Hoogheemraadschap van Delfland worden afspraken gemaakt over waar het toekomstige oppervlaktewatersysteem in Pasgeld-Oost (en -West) aan moet voldoen. In dat kader stelt Arcadis voor het gebied ook een waterhuishoudkundig plan (WHP) op. Hierin wordt integraal de waterhuishouding van het bredere gebied beschouwd. De inrichting van het watersysteem, daarbij te hanteren uitgangspunten en de compensatieopgave die daaruit volgt komt dan ook tot stand in samenspraak met het hoogheemraadschap. Het WHP zal ook nog met het hoogheemraadschap worden afgestemd. Daarnaast heeft het hoogheemraadschap ook een overlegreactie gegeven op het voorontwerpbestemmingsplan. Voor hun reactie en vragen bij de wateraspecten relevant voor Pasgeld-Oost, en de beantwoording van de gemeente daarop, zie vooroverlegreactie 2. De vragen en beantwoording gaan onder meer in op het oppervlaktewatersysteem, watergangen en duikers,

	waterberging in Pasgeld Oost van 5000 m3. Het is van tweeën één. Of het water gaat van Oost naar West om te zorgen voor een robuuste afwatering van Oost. Of het water gaat van West naar Oost om te zorgen dat de enorme verharding die in West gaat plaatsvinden robuust kan afwateren. Kunt u dit toelichten? d. Wat is het effect op de gewenste drooglegging van de 1,5 mtr maaiveldverhoging en het waterbedeфект via de druk op de venige ondergrond die dit met zich meebrengt voor de bestaande woningen? e. Als mogelijke oorzaak van de wateroverlast onder de woningen van 't Haantje en het Jaagpad wordt de recente aanleg van stalen damwanden aangevoerd, althans langs het Jaagpad/van Hardenbroeklaan. De oorzaak van de druk van de voorbelasting in Pasgeld West wordt als onwaarschijnlijk betiteld. Verder onderzoek moeten deze mogelijkheden en onwaarschijnlijkheden nog aantonen. Is dat onderzoek gaande? f. In het overleg van de gemeente, HHD en Natuurlijk Delfland is verder onderzoek toegezegd naar de waterkwaliteit (verblijfstijden, doorstroming, Slagenlandschap als helofytenfilter). Wanneer gaat dit onderzoek plaatsvinden? g. De wateroverlast van de bewoners van 't Haantje moet worden voorkomen door de aanleg van een brede ringsloot rondom het bedrijfsterrein. Eerder is nog gemeld dat een dergelijke sloot die functie niet kan garanderen. In het Voorontwerp staat vermeld dat de ringsloot consequenties heeft voor de grondwaterspiegel onder de bestaande woningen, maar niet welke. Welke argumenten zijn er nu wel om de bewoners van 't Haantje gerust te stellen dat deze sloot de wateroverlast kan voorkomen?	infiltratie, drooglegging, waterveiligheid, waterkwaliteit en volksgezondheid. Ten aanzien van de wateroverlast is het onderzoeksproces (uitgevoerd door Arcadis) gaande. Hieruit volgt dat het onwaarschijnlijk is dat de zettingsgronden in Pasgeld-West effect hebben op de grondwaterstanden langs het Jaagpad en Hardenbroeklaan. Zie voor een verdere toelichting ook de beantwoording van overlegreactie 2, sub 7. De wateroverlast langs 't Haantje en aanleg van een sloot rondom het bedrijfsterrein valt buiten het plangebied van Pasgeld-Oost.
8.	Milieu – geur/industrielawaai: a. Zijn de geurberekeningen er al voor Pasgeld Oost, waarvan de bestemming Woongebied immers naar wij aannemen ook binnen de 98-percentiel-geurcontour ligt? b. Geldt het antwoord van de gemeente over Industrielawaai ook voor Pasgeld Oost?	a. De onder 8.a. gestelde vraag doelt op het feit dat een gedeelte van de bestemming 'Woongebied' in Pasgeld-Oost ligt tussen de 0,5 en de 1,0 ou/m3 contour (98-percentiel). Voor Oost is er een onderzoek uitgevoerd door Witteveen+Bos in juli 2021. Dat is juli 2023 in een aparte notitie nog toegespitst op Pasgeld-West. In de notitie uit 2021 is op basis van berekeningen en provinciaal beleid onderbouwd dat sprake is van een aanvaardbaar geurhinderniveau. b. Het antwoord waar de indiener op doelt is nader uitgeschreven in de toelichting van het bestemmingsplan Pasgeld-West, en geldt ook voor Pasgeld-Oost. Dit zal ook in de toelichting van dit plan worden opgenomen. Er vindt in dit kader nog overleg plaats tussen de gemeente, ODH en BPRC.
9.	Veiligheid – aardgasleidingen: a. Komt het gestelde door KuiperCompagnons in hun Aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling over externe veiligheid overeen met de feiten uit de rapporten AVIV en QRA/Arcadis? b. Hoe verklaart u het verschil tussen de afbeeldingen in de rapporten QRA Arcadis en KuiperCompagnons?	De QRA in het kader van het bestemmingsplan voor Pasgeld-West is opgesteld door AVIV. Die verantwoording houdt rekening met de aanwezige bronnen, waaronder eerder gerealiseerde leidingen waar het Arcadis rapport op ziet (leiding W-514-01 en leiding W-514-10). Voor het bestemmingsplan Pasgeld-Oost heeft KuiperCompagnons een onderzoek naar het aspect externe veiligheid

	c. Is de bouw van woningen vrijwel bovenop de hogedrukgasleiding W-514-01 verantwoord? d. Op welke wijze gaat u, gezien het advies van de Veiligheidsregio Haaglanden de toekomstige bewoners van de woningen aan de noordzijde van het plan voorbereiden op calamiteiten? e. Moeten wij er van uitgaan dat binnen de rode 100% letaliteitslijnen (zie figuur 6 QRA Arcadis) niet gebouwd kan worden? f. Vormen de 100% letaliteitsgrenzen tevens ook de grenzen van de als groen bestemde Parkloper alhier? g. Waarom zijn de 100% letaliteitsgrenzen niet op de plankaart aangegeven? h. In het Ontwerp Pasgeld West onderdeel Externe veiligheid wordt het volgende gesteld: "Het groepsrisico overschrijdt de oriëntatiewaarde niet, en neemt niet toe of blijft kleiner dan 10% van de oriëntatiewaarde. Zodoende kan volstaan worden met een beperkte verantwoording van het groepsrisico." In AVIV staat dit niet. In AVIV staat dat het groepsrisico 10% van de oriëntatiewaarde bedraagt. In dat geval kan toch niet worden volstaan met een beperkte verantwoording van het groepsrisico? i. In het Ontwerp Pasgeld West onderdeel Externe veiligheid staat: "In het onderzoek zijn de onderdelen waaruit deze verantwoording dient te bestaan nader beschreven." In AVIV staan de onderdelen van deze verantwoording geenszins genoemd. Kan deze verantwoording in het Ontwerp Pasgeld Oost worden opgenomen, gezien het belang voor de veiligheid i.v.m. de ligging van de woningen en de fiets- en wandelpaden?	uitgevoerd, met een kwantitatieve risicoanalyse (QRA) voor de leidingen W-514-01 en W-514-07 (bijlage 5). In de toelichting en de aanmeldnotitie voor Pasgeld-Oost wordt daarom alleen verwezen naar het laatstgenoemde onderzoek. De PR 10⁻⁷ en PR 10⁻⁸ contouren uit het rapport van KuiperCompagnons zijn iets anders dan de 1% en 100% letaliteitszones uit het rapport van Arcadis waarnaar wordt verwezen. Dit is niet met elkaar te vergelijken. De 100% letaliteitsgrens is in het rapport van KuiperCompagnons inderdaad niet opgenomen als afbeelding, wel zijn deze zones genoemd in tabel 6.1. Deze grenzen zijn standaardafstanden op basis van diameter en druk van de gasleiding. De 1% letaliteitsgrens is gelijk aan het invloedsgebied. De 100% letaliteitsgrens is 70 meter aan weerszijden van de leiding. Hierbinnen kan wel gebouwd worden. Binnen de belemmeringsstrook van 4 meter kan niet worden gebouwd, hetzelfde geldt voor PR 10⁻⁶ contouren. PR 10⁻⁶ contouren zijn echter niet aanwezig langs de onderzochte leidingen. De belemmeringsstrook en PR 10⁻⁶ contouren dienen dan ook op de verbeelding te worden opgenomen, voor 100% letaliteitsgrenzen geldt dat niet en wordt dat vrijwel nooit gedaan. Daar waar een gasleiding en belemmeringenstrook door het plangebied loopt wordt de dubbelbestemming 'Leiding – Gas' opgenomen in verbeelding en regels. Ter plaatse van deze gronden kan alleen worden gebouwd als er afstemming heeft plaatsgevonden met de leidingbeheerder en er geen onevenredige afbreuk gedaan wordt aan de belangen van en de veiligheidssituatie rond de betreffende leiding. Dit bestemmingsplan heeft betrekking op Pasgeld-Oost, en niet op Pasgeld-West (met bijbehorende verantwoording van het groepsrisico). In het kader van de ontwikkeling in Pasgeld-Oost is in het onderzoek van KuiperCompagnons een verantwoording van het groepsrisico opgenomen (bijlage 5, hoofdstuk 6). Daarin wordt onder meer ingegaan op de mogelijkheden tot zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid bij calamiteiten. De adviezen en maatregelen van de VRH zijn in de toelichting beschreven, en worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de bouwplannen en inrichting van het plangebied.
3. Inspraakreactie 3 – geanonimiseerd (04-10-2023)		
1.	Eerdere e-mail: verzoek om alsnog antwoord te geven op de eerder gestuurde e-mail aan B&W van 30 mei, in augustus toegezonden aan het Programmabureau. De tekst is in de inspraakreactie opgenomen.	Deze vragen zijn door het college van burgemeester en wethouders per brief beantwoord: 'Beantwoording op uw brief d.d. 14 augustus 2023 evaluatie participatie Pasgeld-Oost', opgesteld op 7 november 2023 en verzonden op 13 november 2023.
2.	Participatie a. Wat is de reden, dat u ondanks u toezegging, niet alle bewoners/ participanten-vragen op de participatiewebsite heeft geplaatst? b. Wat is de reden dat u, zelfs na uitgebreide toelichting (uw verzoek) en inspanning ter verduidelijking van bewoners/ participanten heeft besloten geen antwoorden meer te geven op de gestelde vragen? Waarom bent u niet op het verzoek om dialoog ingegaan?	Naar aanleiding van de bewonersavonden is een eerste set van nagezonden vragen beantwoord, in samenspraak tussen gemeente en ontwikkelaar. De daarna ontvangen vervolgvragen bleken veelal hetzelfde of van dezelfde strekking als de eerder gestelde en beantwoorde vragen, en zijn daarom niet meer afzonderlijk beantwoord. Dit is op 5 april 2023 ook gecommuniceerd naar de vragensteller.

	Bent u alsnog bereid die dialoog door te laten gaan? c. Ben u bereid om een objectieve evaluatie van het participatietraject te laten plaatsvinden?	
3.	Parkloper: a. Hoe breed wordt deze? b. Kunt u garanderen dat c. Wat zijn de gevolgen van kabels en (warmte/gas/etc) leidingen voor de inrichting van de Parkloper? d. Kunt u in uw ontwerp schetsen, hoe “de groene structuur met slechts minimale verharding, dus als een geheel doorloopt vanuit slagenlandschap over TNO naar Pasgeld-Oost en dan verbonden met de drassige Driehoek.” e. Wordt de Parkloper uitsluitend ingericht met groen en bomen? f. Kunt u garanderen dat er géén bebouwing zal plaatsvinden op de Parkloper? g. Kunt u garanderen dat de Parkloper niet bestraat zal worden? h. Kunt u garanderen dat er geen gemotoriseerd verkeer over de Parkloper zal gaan plaatsvinden? i. Komen er ook watergangen in de parkloper? j. Kunt u garanderen dat de delen van de Parkloper waarvan de gemeente Rijswijk geen eigenaar is, in de toekomst blijvend groen onderdeel van de Parkloper blijven? k. Indien er géén knip komt in de Lange Kleiweg: hoe loopt de Parkloper door bij de Lange Kleiweg? l. Hoe loopt de Parkloper als robuuste ecologische verbinding door onder/boven het spoor, in de verbinding met het Wilhelminapark? m. Is de volledige inrichting van Parkloper, van de Vliet tot in het Wilhelminapark bekend, vóórdat met voorbereidende werkzaamheden van Pasgeld-Oost wordt begonnen? n. Is de volledige inrichting van Parkloper, van de Vliet tot in het Wilhelminapark financieel begroot (en goedgekeurd), vóórdat met voorbereidende werkzaamheden van Pasgeld-Oost wordt begonnen? o. Is de Parkloper gereed vóórdat met voorbereidende ontwikkeling van Pasgeld-Oost wordt begonnen? p. Zo nee, wat zijn dan de gevolgen voor de bestaande en toekomstige gebiedseigen biodiversiteit? q. Zo nee, kunt u garanties geven dat de Parkloper binnen afzienbare tijd wél wordt gerealiseerd? r. Kunt u meetbaar aantonen dat voorbereiding en realisatie van Pasgeld-Oost, géén schade berokkend aan de bestaande ecologie en inheemse soorten? s. Wat voor maatregelen neemt u exact om de verlichting niet toe te laten nemen of in ieder geval te garanderen dat de extra verlichting geen schade zal veroorzaken op de bestaande ecologie? Als daar richtlijnen voor zijn, welke zijn dat precies? En kunt u aangeven wat uw concrete maatregelen zijn,	De inrichting van de Parkloper valt buiten het bestemmingsplan voor Pasgeld-Oost.

	met name in dit kwetsbare gebied? Hoe blijft u dat monitoren?	
4.	Biodiversiteit: a. Hoe bewaakt u het niet-achteruitgaan van de inheemse biodiversiteit voor en tijdens de bouw? Welke richtlijnen hanteert u daarvoor? Op welke manier (welke procedure, volgens welk systeem, onder toezicht van welke instantie) monitort u de biodiversiteit? b. Hoe bewaakt u het toenemen van de inheemse en andere biodiversiteit ná de bouw? Welke richtlijnen hanteert u daarvoor? Op welke manier (welke procedure, volgens welk systeem, onder toezicht van welke instantie) monitort u de biodiversiteit? c. Kunt u toezeggen de toegezegde eco-passages onder de Lange-Kleiweg gerealiseerd zijn vóórdat er met voorbereiding en bouw van Pasgeld Oost wordt begonnen?	Wij zullen ons aan de geldende regelgeving en richtlijnen hierover committeren. Zekerheid over het niet-achteruitgaan c.q. toenemen van soorten kan nooit worden gegeven. In de uitwerking van de bouwplannen en inrichting van de openbare ruimte worden kansen voor inheemse soorten flora en fauna gefaciliteerd. Dat doen we onder meer door het realiseren van een gelaagd landschap. Uitgangspunt is om met de komst van woningbouw tevens veel kansen te creëren voor de inheemse biodiversiteit. Verschillende delen worden verhard, terwijl andere delen van het gebied doelbewust open worden gelaten. Het gebied wordt voorzien van extra soorten groen die de complexiteit van de natuur verhogen. Hiervoor tracht de ontwikkelaar het advies van Tauw op te volgen, conform afspraak hierover met de gemeente, om te werken aan een gelaagdheid van groen. Dat betekent niet alleen grassen (zoals nu aanwezig) maar ook inheemse soorten van beplanting zoals bomen, struiken, struweel en riet. Na het aanleggen van de openbare ruimte in opdracht van de private opdrachtgever wordt de openbare ruimte overdragen aan de gemeente. Deze zal conform het gemeentelijk beleid worden beheerd door de afdeling stadsbeheer. Welke soorten er in aantal op vooruit dan wel achteruit (kunnen) gaan is niet met zekerheid te zeggen. Zo'n diepgaand onderzoek is enkel uit te voeren nadat de buurt is voltooid. Deze effecten hebben wij nu niet inzichtelijk. Na het aanleggen van de openbare ruimte in opdracht van de private opdrachtgever wordt de openbare ruimte overdragen aan de gemeente. Deze zal conform het gemeentelijk beleid worden beheerd door de afdeling stadsbeheer. Monitoring van natuurwaarden is belangrijk voor de doelstellingen van Rijswijk. We hebben geconstateerd dat het monitoren op basis van soorten en aanwezige natuurwaarden een onpraktische en zeer arbeidsintensieve zaak is. Monitoren van welke soort dan ook levert op onze schaal (gemeentelijk) geen informatie op waar je handelingsperspectief kan halen. En, monitoren kost veel geld. Wat wél kan (en ook zo is gecommuniceerd met raad) is 'monitoren op inrichting en beheer'. Doelsoorten geven inrichtingseisen aan waaraan een leefgebied moet voldoen om die soorten te kunnen herbergen. Op (het voldoen) aan deze inrichtingsvoorwaarden kan wel gemonitord worden. De realisatie van eco-passages ligt bij het traject voor de herinrichting van het Sportpark Elsenburg. Het Sportpark wordt ecologisch ingericht en beheerd. Aan deze inrichting wordt momenteel gewerkt waarbij de KNNV Delfland nauw is betrokken.
5.	Wateropvang en -berging:	We volgen de geldende regelgeving in Nederland, niet die in België.

	a. Voor nieuwbouwhuizen in België geldt de verplichting dat die voor eigen wateropvang moeten zorgen. Is deze eis er ook voor Pasgeld-Oost? Zo nee, waarom is hier niet voor gekozen? b. Hoeveel (kubieke meters, oppervlakte) watercompensatie wordt er in Pasgeld Oost gerealiseerd voor de bebouwing van Pasgeld-Oost zelf? c. Hoeveel (kubieke meters, oppervlakte) watercompensatie wordt er in Pasgeld Oost gerealiseerd voor de bebouwing van Pasgeld-West?	De exacte omvang van de waterberging (m^2 en m^3) staat nog niet vast. Zoals beschreven in de samenvattende memo van Arcadis, wordt nieuwe verharding in Pasgeld-Oost met de gehanteerde uitgangspunten gecompenseerd met 16,5% open water (bij huidig klimaat). Compensatie voor toekomstig klimaat is onafhankelijk van de bebouwing en is conform beleid Delfland 8,9 mm van het in te richten oppervlak. De definitieve berekening van de benodigde compensatie voor het verharde oppervlak om tot een robuust en beheersbaar watersysteem te komen, wordt opgenomen in het waterhuishoudkundig plan. Ten behoeve van Pasgeld-West wordt maximaal 5.000 m^2 watercompensatie gerealiseerd, zoals vastgelegd in de regels van het bestemmingsplan. Deze compensatie is om de klimaatopgave op te vangen en is niet nodig voor de wateropgave van het huidige klimaat.
6.	Woningaantallen: Is het mogelijk dat er na oplevering van de 102 woningen nog verdicht kan gaan worden tot 110 woningen? Zo ja, wat is dan exact de procedure die doorlopen moet worden?	Het bestemmingsplan Pasgeld-Oost staat de ontwikkeling van maximaal 110 nieuwe woningen toe. Vergunningaanvragen die passen binnen de regels van het bestemmingsplan worden verleend.
7.	Kunt u de toetsing van uw ontwerp laten zien aan de hand van elk van elk van de vijf dragende principes van Vlietzone-initiatief van de provincie Zuid-Holland?	Uit het GS-voorstel (29-11-2022) over het Toekomstbeeld Vlietzone blijkt dat het document geen formeel-juridische status heeft. Dit ontstaat pas als de dragende principes daaruit worden overgenomen in het provinciale omgevingsbeleid. Een definitieve keuze over de procedure en het instrument waarin de principes worden verankerd (omgevingsvisie, -verordening of -programma) is nog niet gemaakt. Het Toekomstbeeld is nog geen vastgesteld beleid, en krijgt pas status wanneer het wordt verwerkt in provinciaal beleid (vastgesteld door PS of GS), en eventueel daarna gemeentelijk beleid (vastgesteld door raad of college). Het bestemmingsplan is getoetst aan het vastgestelde provinciale en gemeentelijke beleid (hoofdstuk 3 in de toelichting). Hoewel de principes uit het toekomstbeeld daarin (nog) niet expliciet terugkomen, is de ontwikkeling daarmee ook niet in strijd.
8.	Groen: a. Parkrijk is veel groener ontworpen dan uiteindelijk gerealiseerd. Nu is het de meest versteende wijk van Rijswijk, waar zelfs tegels moeten worden gelicht om wat meer groen te creëren. Het is mogelijk om in het koopcontract op te nemen dat tuinen (deels) niet betegeld/bestraat gaan worden. Gaat u dat doen? Zo nee, waarom niet? b. Hoe en waar wordt het groen gecompenseerd dat verloren gaat in Pasgeld Oost ten behoeve van bouw, wegen en uit te graven waterberging? Kunt u dat aub zowel kwalitatief als kwantitatief aangeven?	De inhoud van koopcontracten is een uitvoeringsaspect, waar het bestemmingsplan niet op ziet. Het voormalige kassengebied zal worden getransformeerd naar woningen met een afgewogen groenstructuur. Er is geen sprake van een specifieke groenopgave, of bepaalde normen voor het wegnemen van groen. De belangrijkste groenstructuren in het gebied zijn ook planologisch vastgelegd met een groenbestemming. Bomen die moeten worden gekapt worden gecompenseerd volgens de kapvergunning en regels daaromtrent. Wat verder compenserend werkt voor nieuwe verharding is de watercompensatie. Verharding die toegevoegd wordt door woningbouw, straten, parkeerplaatsen etc. moet gecompenseerd worden in oppervlaktewater en/of infiltrerende maatregelen.
9.	De gemeente Rijswijk heeft het Convenant Klimaatadaptief Bouwen ondertekend en committeert zich hiermee aan de hierin geformuleerde eisen over natuurinclusief	De toelichting van het bestemmingsplan gaat in op het convenant in relatie tot de wateropgave (paragraaf 4.8.2) en duurzaamheidsaspecten (paragraaf 4.11.2). De toetsing van uiteindelijke

	ontwerpen. Kun u de toetsing van uw ontwerp door de gemeente hierop, openbaar maken?	bouwplannen aan de eisen uit het convenant zal plaatsvinden bij vergunningaanvragen.
10.	U stelt dat de gemeente in haar besluit van 12 oktober 2021 heeft besloten "het plangebied wat te verkleinen". Waar precies in de stukken is dat terug te vinden? Over welk deel (en over hoeveel) gaat het exact?	Het voornemen was eerst om een gedeelte van de bosloper in te richten voor woningbouw. Woningaantallen zijn verminderd van 200 naar 100-110, de bosloper is niet in het plangebied meegenomen. Het raadsbesluit van 12 oktober 2021 is openbaar en daarin staat exact aangegeven over welk deel (inpassing bosloper) het gaat. Terug te vinden op het online raadsplein van de gemeente Rijswijk: Document Rijswijk - 21-061 Raadsvoorstel hoofdplanstructuur Pasgeld.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)
11.	Bouwhoogte: a. Hoe hoog wordt de maximale bouwhoogte in Pasgeld-Oost? b. Is dat echt de maximale bouwhoogte of kan daar nog (naar boven toe) van afgeweken worden? c. Is daar eventuele opbouw (b.v. technische installaties of andere opbouw) bij meegerekend?	Het bestemmingsplan staat een bouwhoogte toe van maximaal 11 m voor grondgebonden woningen en 13 m voor gestapelde woningen (art. 5.2.1). Het plan bevat een algemene afwijkingsregel (art. 11), die bepaalt dat Burgemeester en wethouders bij een omgevingsvergunning kunnen afwijken van de regels voor het overschrijden van regels inzake goothoogte, bouwhoogte en oppervlakte van gebouwen met maximaal 10%. De bouwhoogte van een bouwwerk (art. 2.1) wordt gemeten vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen (art. 2.8) en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.
12.	In uw presentatie geeft u voorbeelden van dieren die straks een biotoop vinden in Pasgeld-Oost. De voorbeelden die u noemt zijn echter van dieren die er nu al zitten. Kunt u veel concreter zijn over de biodiversiteit? Welke planten en dieren gaan er in aantal op vooruit? Welke inheemse planten en dieren zouden er in aantal op achteruit kunnen gaan en wat doet u specifiek om die soorten houden?	In de uitwerking van de bouwplannen en inrichting van de openbare ruimte worden kansen voor inheemse soorten flora en fauna gefaciliteerd. Dat doen we onder meer door het realiseren van een gelaagd landschap. Uitgangspunt is om met de komst van woningbouw tevens veel kansen te creëren voor de inheemse biodiversiteit. Verschillende delen worden verhard, terwijl andere delen van het gebied doelbewust open worden gelaten. Het gebied wordt voorzien van extra soorten groen die de complexiteit van de natuur verhogen. Hiervoor tracht de ontwikkelaar het advies van Tauw op te volgen, conform afspraak hierover met de gemeente, om te werken aan een gelaagdheid van groen. Dat betekent niet alleen grassen (zoals nu aanwezig) maar ook inheemse soorten van beplanting zoals bomen, struiken, struweel en riet. Na het aanleggen van de openbare ruimte in opdracht van de private opdrachtgever wordt de openbare ruimte overdragen aan de gemeente. Deze zal conform het gemeentelijk beleid worden beheerd door de afdeling stadsbeheer. Welke soorten flora en fauna er in aantal op vooruit dan wel achteruit gaan is niet met zekerheid te zeggen. Zo'n diepgaand onderzoek is enkel uit te voeren nadat de buurt is voltooid. Deze effecten hebben wij nu niet inzichtelijk.
13.	Groen: a. Hoe garandeert u dat het nog overblijvende en specifiek ingerichte en beoogde groen de kwaliteit blijft behouden (en zelfs in kwaliteit zal groeien), ondanks het enorm toenemende gebruik?	De openbare ruimte wordt ingericht als gelaagd landschap, om de complexiteit en kwaliteit van het groen te vergroten. Hoewel het gebruik en de verharding in het gebied toenemen, worden andere delen van het gebied doelbewust open worden gelaten en voorzien van extra (inheemse) soorten groen.

	b. Het Elzenburgerbos en het groen in Pasgeld zelf worden momenteel nauwelijks onderhouden, terwijl de druk van gebruikers op het gebied steeds groter wordt. Hoe garandeert u dat het onderhoud en handhaving van groen (b.v. van natuurvriendelijke oevers) op het noodzakelijke niveau komt en op dat niveau wordt gehouden?	Na het aanleggen van de openbare ruimte in opdracht van de private opdrachtgever wordt de openbare ruimte overdragen aan de gemeente. Deze zal conform het gemeentelijk beleid worden beheerd door de afdeling stadsbeheer. Het beheer van de openbare ruimte is een uitvoeringsaspect waar het bestemmingsplan niet op ziet.
14.	Wat is de status van het archeologisch vervolgonderzoek? Zal dat zijn afgerond vóórdat het ontwerpbestemmingsplan in de raad wordt behandeld?	Voor het plangebied is een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd, zoals beschreven in de toelichting van het bestemmingsplan. Op basis van de onderzoeksresultaten heeft vervolgens een proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden. De resultaten hiervan zijn beschreven in een briefverslag, dat in het ontwerpbestemmingsplan zal worden verwerkt. Op basis daarvan heeft de gemeente besloten een groot deel van het plangebied vrij te geven voor ontwikkeling (selectiebesluit 02-02-2023). Voor de resterende delen zal nog een archeologisch veldonderzoek worden uitgevoerd. Dit kan het best worden uitgevoerd in droge periodes, het tijdvak van mei tot september is hiervoor het meest geschikt. Dit archeologisch onderzoeksproces moet zijn afgerond voordat de gronden voor de beoogde werkzaamheden kunnen worden vrijgegeven en met de bouw gestart kan worden. In het bestemmingsplan wordt voor de nog niet vrijgegeven gronden een archeologische dubbelbestemming opgenomen.
15.	Parkloper en Bosloper: a. Komt er een fietspad over de Parkloper? Zo ja, een fietspad geldt niet als groen, hoe en waar gaat u het verloren gegane groen compenseren? b. Kun u garanderen dat er geen auto's geparkeerd kunnen worden op de Parkloper? c. Kun u garanderen dat er geen auto's geparkeerd kunnen worden op de Bosloper?	De inrichting van de Parkloper en Bosloper valt buiten het bestemmingsplan voor Pasgeld-Oost.
16.	Natuur: a. "Pasgeld-Oost biedt perspectief voor bos- en parknatuur en stadsnatuur. We gebruiken een deel van de bestaande elementen in de water- en groenstructuur, dit kan mogelijk leiden tot een deelkerengebied water- en moerasnatuur". b. Wat bedoelt u met "dit kan" en hoe groot is de kans dat dit daadwerkelijk gebeurt? c. Wie is daar verantwoordelijk voor? d. Hoe gaat u dat stimuleren? e. Hoe gaat u dit monitoren? f. Heeft u hierbij ook rekening gehouden met intensief gebruik door mens en huisdier van dit "nieuw groen"? g. Wat betekent dat intensieve gebruik door mens, hond en kat, voor de kansen die de natuurontwikkeling krijgt? h. In het rapport van Tauw staat: "Door het realiseren van nieuwbouw is sprake van fysiek ruimtebeslag op onbebouwd gebied. Daarmee verliest het gebied zijn potentie om te kunnen uitgroeien tot een deelkerengebied voor water- en moerasnatuur." Toch zegt u in uw presentatie dat de door u voorgestelde	a. Het uitgangspunt van het stedenbouwkundige plan is de bestaande water- en groenstructuur. b. Kansen voor inheemse soorten, fauna en flora worden gefaciliteerd. Zekerheid tot het volwaardig doorgroeien naar een deelkerengebied is er nooit. Alleen kansen kunnen worden aangeboden aan de fauna. Een procentuele kans graad is hier niet aan te binden. c. Na het aanleggen van de openbare ruimte in opdracht van de private opdrachtgever wordt de openbare ruimte overdragen aan de gemeente. Deze zal conform het gemeentelijk beleid worden beheerd door de afdeling stadsbeheer. d. Er is reeds op verschillende manieren tijdens de participatie en ook de bewonersinformatieavond aangekaart welke aanpak hiervoor is bedacht. De presentatie hierover wordt gepubliceerd op Samen Rijswijk. e. Het monitoren van de biodiversiteit is niet eenvoudig vast te stellen. Het monitoren zou kunnen inhouden om een periodieke telling van fauna en flora te houden. f. De effecten van mogelijke bewoners en hun mogelijke huisdieren op de openbare zijn lastig te bepalen. Toekomstige bewoners zijn vrij huisdieren in huis te nemen indien zij dat wensen.

	bebouwing WEL kan leiden tot een deelkerngebied water- en moerasnatuur. • Is dit objectief getoetst? • Hoe wordt geborgd dat dit ook daadwerkelijk gaat plaatsvinden?	Effecten van mens, kat- en hondachtigen zijn niet eenvoudig in te schatten. g. Zie sub f. h. Tauw is aangehaakt als onafhankelijke partij om een raamwerk voor geheel Pasgeld op te zetten. Via hun expertise omtrent ecologie wordt zij geacht een objectieve mening en visie te stellen. Het ruimtebeslag doet afslag aan de kans om als stapsteen uit te groeien. Het uitgangspunt is om zorgzaam om te gaan met de openbare ruimte en deze naar de adviezen van Tauw op een correcte manier in te vullen. Het concreet bepalen wanneer een stapsteen coherent functioneert is lastig te bepalen.
17.	Biodiversiteit: Hoe gaat Rijswijk in het licht van COP15 en provinciaal initiatief om de biodiversiteit te bevorderen, haar verantwoording nemen met betrekking tot behoud en versterking van gebieds-eigen ecologie? Hoe past de bebouwing van Pasgeld-Oost hierin?	De provincie Zuid-Holland is betrokken in de planvorming. In het rapport van Tauw over de ecologische structuur van Pasgeld wordt ook aandacht besteed aan de huidige en potentiële functies van natuurtypen voor de iconsoorten van de provincie Zuid-Holland.
18.	Mobiliteit: a. U stelt dat “in het eerste kwartaal van 2023 de eerste resultaten uit het onderzoek worden verwacht naar optimalisatie van de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid.” b. Wie voert dit onderzoek momenteel uit? c. Wat zijn de resultaten van dit onderzoek?	Dit onderzoek is uitgevoerd door Sweco. Het onderzoek en de resultaten zijn verwerkt in het voorontwerpbestemmingsplan, het rapport is opgenomen in bijlage 15 bij de toelichting.
19.	Veiligheidscontouren TNO: u stelt “de opslag waarvoor de contour geldt, weg is en de vergunning van TNO is aangepast. De contouren zullen vervallen met het invoeren van de Omgevingswet. Hierdoor kan de planvorming van de toekomstige buurt onverhinderd doorgaan en kan de gemeente overgaan tot de bestemmingsplanwijziging.” Klopt het dus dat de contouren er nog zijn tótdat de Omgevingswet definitief is? Zo niet, wat is dan de exacte situatie?	De opslag waarvoor de contour geldt is weg en de vergunning van TNO is aangepast. De contouren zullen vervallen met het invoeren van de Omgevingswet (1 januari 2024). Hierdoor kan de planvorming van de toekomstige buurt onverhinderd doorgaan en kan de gemeente overgaan tot de bestemmingsplanwijziging.
20.	Wateroverlast: Is straks bij vaststelling van het ontwerpbestemmingsplan volledig duidelijk wat de reden is van de huidige wateroverlast?	Het onderzoeksproces (uitgevoerd door Arcadis) is gaande. Momenteel wordt het grondwater gemonitord. Zodra er voldoende bekend is over het gedrag van het grondwater, wordt onderzocht welke mitigerende maatregelen nodig zijn om het grondwater op het peil van voor 2020 te krijgen. Zie voor een verdere toelichting ook de beantwoording van overlegreactie 2, sub 7.
21.	Groencompensatie: a. u stelt “er is geen sprake van een groenopgave die binnen het plangebied zelf moet worden gerealiseerd”. b. Waar (in Rijswijk) moet die groenopgave dan wel gerealiseerd worden? c. Hoe verhoudt zich dit met de afspraken in de Stadsvisie? d. Hoe verhouden zich de ontwikkelingen in Pasgeld Oost tot de kentallen in het gemeentelijke Groenbeleidsplan?	Er is geen sprake van een specifieke groenopgave, of bepaalde normen voor het wegnemen van groen. De belangrijkste groenstructuren in het gebied zijn ook planologisch vastgelegd met een groenbestemming. Bomen die moeten worden gekapt worden gecompenseerd volgens de kapvergunning en regels daaromtrent. Het Groenbeleidsplan 2010-2020 is een richtinggevende visie. De planperiode van dit Groenbeleidsplan is afgelopen. In december 2019 is het Groenbeheerplan 2020-2023 vastgesteld. Daarin is opgenomen dat de groene hoofdstructuur uit het Groenbeleidsplan als basis blijft dienen. Op basis daarvan worden plannen vormgegeven. Uitwerking vindt onder meer plaats in de groenblauwe hoofdstructuur. Die valt grotendeels buiten het

		plangebied van Pasgeld-Oost. De belangrijkste groenstructuren in het plangebied zijn bestemd als 'Groen'. Er is verder geen sprake van een wet of beleidsregel met een dwingende toetsing, waar het plan aan moet voldoen.
22.	Hoe gaan jullie met deze plannen in verhouding met de bijdrage die Rijswijk moet nemen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit?	Onduidelijk is naar welke bijdrage hier wordt gerefereerd. Zoals beschreven in de toelichting van het bestemmingsplan wordt voldaan aan de wettelijke vereisten. Het plan draagt 'niet in betekenende mate' bij aan verslechtering van de luchtkwaliteit, waardoor toetsing aan de Wet luchtkwaliteit niet aan de orde is. Daarnaast is aan de hand van concentraties luchtverontreinigende stoffen in de omgeving van het plangebied gemotiveerd dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
23.	Wat is de waarde van de plannen voor Pasgeld Oost zoals die er nu liggen? Kunt u garanties geven, zwart op wit, dat hier uiteindelijk niet méér gebouwd gaat worden? Dat het hier niet, net zo versteend wordt als Parkrijk, dat volgens het oorspronkelijke plan véél groener zou worden en de gebouwen minder hoog? Nu is Parkrijk de meest versteende wijk van Rijswijk.	Dit bestemmingsplan maakt de realisatie van maximaal 110 nieuwe woningen in het gebied mogelijk. Dit is in lijn met het besluit van de gemeenteraad van 12 oktober 2021 om het maximum aantal woningen terug te brengen van 200 tot 110 woningen en het plangebied wat te verkleinen. Daarbij is er in het ontwerp doelbewust voor gekozen om naast de nieuwe bebouwing en verharding, andere delen van het gebied open te laten en groen in te richten.
24.	Is er gedegen onderzoek gedaan naar de toename van fietsverkeer in Pasgeld en op de lange Kleiweg en op het Jaagpad in het bijzonder? Dit ten gevolge van de bouw in Pasgeld én de bouw in de aanpalende gebieden? Waar is dit onderzoek te vinden? Wat is de conclusie?	Nee, er is geen apart onderzoek uitgevoerd naar fietsverkeer. De ontwikkeling van maximaal 110 nieuwe woningen zal naar verwachting niet leiden tot onevenredige drukte qua fietsverkeer op de omliggende wegen.
25.	Stikstof: a. Kunt u de te verwachten Stikstof en PFAS-depositie tijden en na de bouw toelichten? b. Kunt u aantonen dat er voldoende ruimte is voor depositie? c. Heeft u ook de te verwachten Stikstofdepositie op Pasgeld-Oost van alle omliggende bouwen infrastructurele projecten meegenomen? d. Zo nee, is dat niet nodig? e. Kunt u ons toezeggen (+ toelichten) dat hier geen dubbeltellingen zijn? f. Hoe zit het met de tienduizenden omwonenden en toekomstig potentiële gebruikers van Pasgeld (mens én huisdier)? Worden die meegenomen in de stikstofberekeningen? Zo nee, waarom niet? g. Kunt u aangeven wat er meegenomen wordt in de stikstofberekeningen ter compensatie van de stikstofuitstoot tijdens en ná de bouw?	De Wnb bepaalt dat voor de planontwikkeling een toets moet worden uitgevoerd om vast te stellen of, en zo ja, onder welke voorwaarden een menselijke activiteit in en rondom een Natura 2000-gebied kan worden toegelaten. De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Indien ter plaatse van stikstofgevoelige habitats binnen de Natura 2000-gebieden geen stikstofdepositie wordt berekend, kunnen negatieve gevolgen in die gebieden worden uitgesloten. KuiperCompagnons heeft voor de ontwikkeling van Pasgeld-Oost een stikstofdepositieberekening uitgevoerd (bijlage 12 bij het bestemmingsplan). Hierin is de stikstofdepositie in de aanleg- en gebruiksfase van de nieuwe woningen beschouwd. Beoordeeld is of sprake is van een toename van de stikstofdepositie ter plaatse van stikstofgevoelige habitats gelegen binnen Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plan. De daarbij gehanteerde uitgangspunten zijn in de notitie nader beschreven. Uit het onderzoek wordt geconcludeerd dat met zekerheid kan worden gesteld dat met de gekozen uitgangspunten geen sprake is van een toename van de stikstofdepositie binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden gedurende de aanleg en de gebruiksfase van de nieuwe woningen. Dit betekent dat significant negatieve effecten op de instandhouding van de Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten en dat het aspect

		stikstofdepositie uit de Wnb niet leidt tot belemmeringen voor het plan. Bij het ontwerpbestemmingsplan wordt een geactualiseerde versie van het stikstofonderzoek gevoegd, waarin de actuele versie van de Aerius-calculator is gebruikt en de opmerkingen van de Omgevingsdienst Haaglanden zijn verwerkt.
26.	Waterafvoer: Komt er een gescheiden waterafhandeling in Pasgeld-Oost voor respectievelijk hemelwater en afvalwater? Zo nee, waarom niet?	Ja, het regenwater en vuilwater worden gescheiden. Het regenwater wordt apart opgevangen en via een cascadesysteem naar het oppervlaktewater afgevoerd. De precieze invulling hiervan wordt nader bepaald in samenhang met het inrichtingsplan.
27.	Ecologische waterkwaliteit: a. Hoe draagt uw plan voor Pasgeld-Oost, bij aan de Europese richtlijnen om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren en vismigratie mogelijk te maken? b. Hoe verbetert u de mogelijkheden tot paaieren? c. Kunt u laten zien hoe het regionaal ecologisch waternetwerk wordt verbeterd, met name binnen Pasgeld tussen de verschillende biotopen en tussen Pasgeld en de aangrenzende gebieden? d. Kunt u aangeven hoe vismigratie vanuit het Slagenlandschap naar Pasgeld-Oost en visa versa in de toekomst zal plaatsvinden? Via welke waterverbindingen? Idem naar Pasgeld-West? Kunt u daarbij ook ingaan op mogelijke paaigebieden?	De aangedragen punten betreffen vooral uitvoeringsaspecten, waar het bestemmingsplan niet op ziet. In algemene zin wordt in Pasgeld als geheel voorzien in een robuust watersysteem, op basis van een waterhuishoudkundig plan en in afstemming met het hoogheemraadschap. Dit zorgt onder meer voor een goede doorstroming en komt de waterkwaliteit ten goede. In de toelichting van het bestemmingsplan is uitgebreider ingegaan op verschillende maatregelen die de waterkwaliteit ten goede komen. Betreft de vismigratie; Het plangebied ligt in een polder. Delfland beheert de inlaten en het gemaal naar de boezem en spant zich daarbij in om de vismigratie te verbeteren. Het plangebied kan alleen maar voorzien in een betere vismigratie binnen het peilgebied. Door de aanleg van brede watergangen zal de habitat van de vissen verbeteren en door de aanleg van de nieuwe duikers onder de Lange Kleiweg kunnen vissen eenvoudiger door het peilgebied heentrekken.
28.	Komen er ook deelauto's in Pasgeld-Oost? Zo ja, kunt u aangeven wat de ervaringen daarmee zijn in Parkrijk en hoe u die ervaring meeneemt in Pasgeld-Oost?	In het bestemmingsplan is een parkeernorm opgenomen van 0,05 per woning voor deelmobiliteit. Bij een realisatie van 102 woningen komt dit neer op ca. 5 parkeerplaatsen voor deelmobiliteit. In de planregels zal het beschikbaar stellen van deelauto's worden gewaarborgd. Aan art. 9.2 wordt een lid toegevoegd (in lijn met Pasgeld-West): <i>indien de parkeereis, zoals bedoeld onder a, mede parkeerplaatsen voor deelauto's omvat, dient de houder van de omgevingsvergunning daarop deelauto's beschikbaar te (laten) stellen voor de bewoners van de woningen.</i> De parkeernormen voor Pasgeld (waaronder voor deelauto's) zijn tot stand gekomen op basis van analyses van autobezit en tellingen in andere deelgebieden van RijswijkBuiten. Per doelgroep en type bewoner is de ervaring met deelmobiliteit anders.
29.	In Pasgeld-Oost wordt waterberging gerealiseerd voor Pasgeld-West. Moet dat niet in het plangebied voor Pasgeld-West zelf geregeld worden? Zo nee, waar kan dit worden teruggevonden?	Nee, het Hoogheemraadschap van Delfland beschouwd Pasgeld-West en -Oost als één geheel voor wat betreft het watersysteem. De berging dient volgens het beleid van Delfland binnen hetzelfde peilgebied gerealiseerd worden (Beleidsnota Beperken en voorkomen wateroverlast van Delfland).
30.	Hoe komt een "sterke en zichtbare cultuurhistorische en archeologische basis" terug in het ontwerp, zoals dat wordt gesteld in de toekomstvisie Vletzone?	Zie de beantwoording op inspraakreactie 3, sub 7. Op het aspect cultuurhistorie en archeologie gaat paragraaf 4.10 van de toelichting van het bestemmingsplan nader in.

31.	Hoe is de huidige infrastructuur m.b.t. huidige en toekomstige hoogspanningsleidingen, hoofdrioolleidingen, hogedrukleidingen, gasleidingen, warmtetransportleidingen et cetera toezenen? Hoe en waar lopen die precies? Wat zijn de veiligheidsnormen eromheen v.w.b. bouwen, bomen, recreëren et cetera?	Planologisch relevante kabels en leidingen worden in het bestemmingsplan vastgelegd middels dubbelbestemmingen. Naar aanleiding van een overlegreactie van de Gasunie wordt voor een gasleiding die deels door het plangebied loopt de dubbelbestemming 'Leiding – Gas' toegevoegd aan de verbeelding en regels. De relevante veiligheidscontouren en -normen ten aanzien van risicobronnen in en rondom het plangebied, zijn beschreven in de paragraaf 'externe veiligheid' (4.6).
32.	Hoe borgt u het leefgebied van de ransuil in uw ontwerp?	Ten aanzien van de ransuil heeft de gemeente Rijswijk op 31 juli 2023 een ontheffingsaanvraag ingediend bij de ODH, die als toetser gemandateerd is door de provincie Zuid-Holland. Gelet op de inhoud van de ecologische onderzoeken is er geen aanleiding om te veronderstellen dat geen ontheffing zal worden verleend. De vraag of al dan niet terecht een ontheffing kan worden verleend, moet worden beoordeeld in het besluitvormingstraject naar aanleiding van het ontheffingsverzoek.
4. Inspraakreactie 4 – geanonimiseerd (05-10-2023)		
1.	Het is te vroeg om een voorlopig bestemmingsplan te presenteren voor Pasgeld Oost. Er zijn diverse hiaten en open einden waarvoor een oplossing nog niet in zicht is. Zo zullen de waterproblemen die zich nu voordoen in het gebied eerst een oplossing behoeven. Het waterkundig plan, zoals gepresenteerd voor Pasgeld West en waarbij wordt afgewaterd naar Oost, vind ik daarin nog niet overtuigen.	Pasgeld-West en Pasgeld-Oost liggen in hetzelfde peilvak waar hetzelfde oppervlaktewaterpeil wordt gehanteerd. De waterproblemen waarnaar wordt gerefereerd worden niet veroorzaakt vanuit hoge oppervlaktewaterstanden. Dit zijn problemen met water op maaiveld omdat het regenwater niet kan worden afgevoerd naar oppervlaktewater, of hogere grondwaterstanden bij bestaande bebouwing langs de Vliet. Het plan voorziet in een maximale peilstijging van 36 cm van het oppervlaktewater eens in de 100 jaar bij toekomstig klimaat. Dat is dezelfde beschermingsgraad die het gebied nu ook heeft.
2.	Met het behoud van ecologische waarden wordt nu al gemarchandeerd, terwijl het behoud of versterken ervan als voorwaarde is gesteld voor de ontwikkeling. Belangrijke verbindingen worden niet gerealiseerd en de lopers worden onderbroken. Beschermde dieren dood laten rijden omdat simpelweg is nagelaten een oplossing te realiseren getuigt m.i. niet van goed ecologisch beleid en geeft allerm minst aanleiding op een goede uitkomst te vertrouwen.	Voor de gehele Pasgeld-driehoek heeft de gemeenteraad in oktober 2021 de groenblauwe hoofdstructuur vastgesteld. Daarmee heeft de ambtelijke organisatie de opdracht gekregen om de invulling van de hoofdstructuur verder uit te werken. De hoofdstructuur is gebaseerd op de ecologische structuur zoals in kaart gebracht door Tauw (bijlage 11 bij het bestemmingsplan). Dat is een visiedocument met een verkenning van de huidige en potentiële natuurwaarden in de 'Driehoek Pasgeld' en de ecologische samenhang van het gebied met de omgeving. Het rapport en de daarin beschreven natuurwaarden dienen als basis voor het vormgeven van het groen-blauwe raamwerk van Pasgeld om de ecologische samenhang en ecologische waarde van het gebied te verbeteren. Het is bedoeld als hulpmiddel bij het beoordelen van ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. De groene hoofdstructuren en ecologische verbindingzones, waaronder de bosloper en parkloper, vallen grotendeels buiten dit bestemmingsplan. Deze zijn in het bestemmingsplan Pasgeld-West voorzien van de bestemming 'Groen'. De precieze invulling van het groenblauwe raamwerk wordt nader vormgegeven op basis van de natuurwaarden en maatregelen per deelgebied zoals aangegeven door Tauw. De inrichting van de open ruimte betreft een uitvoeringsaspect. Dit bestemmingsplan heeft alleen betrekking op de ontwikkellocatie Pasgeld-Oost. In het rapport van

		Tauw is Pasgeld-Oost aangeduid als een stapsteen naar andere gebieden. De openbare ruimte wordt daarom ingericht als gelaagd landschap, om kansen te bieden voor inheemse soorten flora en fauna. Verschillende delen worden verhard, terwijl andere delen van het gebied doelbewust open worden gelaten. Het gebied wordt voorzien van extra soorten groen die de complexiteit van de natuur verhogen. Hiervoor tracht de ontwikkelaar het advies van Tauw op te volgen, conform afspraak hierover met de gemeente, om te werken aan een gelaagdheid van groen. Dat betekent niet alleen grassen (zoals nu aanwezig) maar ook inheemse soorten van beplanting zoals bomen, struiken, struweel en riet. Het ontwerp zal per fase op het rapport van Tauw worden afgestemd, waarbij ook de adviezen van de betrokken ecologen/adviseurs worden meegenomen. In het bestemmingsplan zijn de belangrijkste groenstructuren binnen het plangebied bestemd als 'Groen'. De inrichting van de open ruimte betreft een uitvoeringsaspect.
3.	De wijk loopt nu al vast qua mobiliteit, door toegenomen drukte en sluipverkeer op de Lange Kleiweg. Dit omdat niet alleen wijkbewoners gebruik maken van het Jaagpad, maar vooral ook forenzen, bouwverkeer, paardenverkeer, gemeenteverkeer. De bij Pasgeld West aangehaalde mobiliteitsproblematiek zal verder vergroot worden door ook in Pasgeld Oost woningen te realiseren ver voordat er maar enige vorm van solide (openbaar) vervoer in zicht is.	Naar aanleiding van de ontwikkeling van Pasgeld, heeft Goudappel Coffeng in 2021 een verkeersonderzoek uitgevoerd (bijlage 14). Sweco heeft in 2023 een actualisatie geproduceerd (bijlage 15), op basis van het actuele verkeersmodel (MRDH) en de meest recente inzichten qua programma van de ontwikkellocaties in RijswijkBuiten en Kessler Park. Dit onderzoek is uitgevoerd om de voorziene ontwikkelingen mogelijk te maken, met als belangrijkste vraag of er op het wegennetwerk in deze gebieden en de aansluiting op het hoofdwegennet voldoende ruimte is om het nieuwe verkeer in 2040 af te kunnen wikkelen of dat maatregelen nodig zijn om doorstromingsknelpunten te voorkomen en leefbaarheid te borgen. Op basis van deze verkeersonderzoeken is gebleken dat de Lange Kleiweg geschikt is voor de ontwikkelingen, maar er zijn ook enkele (toekomstige) knelpunten geconstateerd. Daarnaast doet de gemeente momenteel onderzoek hoe de diverse woon- en werkgebieden in en rondom Pasgeld en de Plaspoelpolder naar de toekomst toe het beste bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig gehouden kunnen worden. In dit onderzoek worden verschillende verkeerskundige ingrepen onderzocht. Daarnaast wordt vanuit landschappelijk en stedenbouwkundig oogpunt gekeken hoe het nieuwe wegprofiel en de routes voor langzaam verkeer op een verkeersveilige en prettige manier kunnen worden vormgegeven. Wat betreft openbaar vervoer: de fietsafstand tot NS station Rijswijk en NS station Delft worden als relatief kort gezien. Buslijn 53 rijdt daarnaast langs het plangebied, in een rechtstreekse verbinding tussen NS station Rijswijk en NS station Delft. Het uitbreiden van de dienstregeling van deze bestaande buslijn behoort tot de mogelijkheden, ook het mogelijk maken van andere haltelocaties. Het verbeteren van het openbaar vervoer in Rijswijk in algemene zin is een doel van de gemeente, waaronder zeker een NS halte "RijswijkBuiten". Van een onzekere ontsluiting van het gebied door bus en trein is naar ons oordeel geen sprake. Verder zal in

		de planregels het beschikbaar stellen van deelauto's worden gewaarborgd.
4.	De plannen zoals die nu zijn gepresenteerd zullen dermate impact hebben op en rond mijn woning dat ik deze als onleefbaar durf te categoriseren. Met het inplannen van een wijkontsluitend fietspad en (nood)weg direct langs en achter ons huis en slaapkamer (dat aan de voorzijde aan het Jaagpad ligt) voorzie ik gebroken nachten. De woning zal volgens deze plannen straks 24/7 aan drie zijden blootgesteld worden aan herrie van gemotoriseerd verkeer. Daarop is onze woning, die begin 1900 gebouwd is, niet geconstrueerd en we kunnen ons daar niet tegen wapenen. Verleg dit soort ontsluitingen naar woningen die hierop kunnen worden toegerust; de nieuw te bouwen woningen.	De precieze situering van paden en de calamiteitenroute staat nog niet vast. Dit is een inrichtingsaspect waar het bestemmingsplan niet op ziet. De hoofdontsluiting voor gemotoriseerd verkeer bevindt zich aan de zuidwestkant van het plangebied, aansluitend op de Lange Kleiweg. Aan de noordkant zal alleen een fietsverbinding en ontsluiting voor calamiteitenverkeer komen. Fietsers en brommers rijden ook in de huidige situatie al op korte afstand langs de woning, namelijk over het Jaagpad. De calamiteitenroute zal alleen gebruikt worden door hulpdiensten in het geval van een calamiteit.
5.	Daarnaast maakt het rondom ontsluiten van onze woning met paden en wegen het object nog aantrekkelijker voor inbrekers wat een groot gevoel van onveiligheid veroorzaakt.	Paden en ontsluitingswegen zijn gebruikelijk in een woongebied leiden in beginsel niet tot onveiligheid. De realisatie van woningen leidt ook tot meer ogen op straat. Het reguleren van (sociale) veiligheid valt overigens buiten de scope van het bestemmingsplan.
6.	De plannen zoals die nu zijn gepresenteerd zullen een te negatieve impact hebben op de bezonning van onze tuinen en woningen, omdat ze relatief dicht op de gevels komen en veel hoger zijn dan de onze. Daarmee verliezen we veel natuurlijke warmte en daglicht. Ondervang dit door een grotere afstand te creëren en de woningen lager te maken daar waar ze direct schaduw veroorzaken op de reeds bestaande woningen en tuinen.	Voor bezonning geldt geen wettelijke normstelling. Als alternatief wordt soms de 'TNO-norm' als criterium gehanteerd, dat uitgaat van mogelijke bezonningsuren op gevels van woningen op het maatgevende moment (19 februari/21 januari). Op basis van een voorlopig ontwerp is in een eerder stadium al een bezonningstudie uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat met de beoogde bouwvolumes aan de (niet-wettelijke) criteria kan worden voldaan en geen onevenredige schaduwwerking optreedt.

5. AMBTSHALVE WIJZIGINGEN

In het kader van het ontwerpbestemmingsplan worden in aanvulling op de inspraak- en vooroverlegreacties diverse wijzigingen doorgevoerd. Globaal betreffen deze wijzigingen het volgende:

- Er heeft actualisering plaatsgevonden van naam, datum en status van het plan;
- De wijzigingen in de regels en op de verbeelding zijn doorgevoerd in de (juridische) planbeschrijving van het bestemmingsplan;
- In het procedurehoofdstuk is verslag gedaan van de terinzagelegging en hieruit volgende overleg- en inspraakreacties;
- Diverse onderzoeken zijn waar nodig aangevuld en geactualiseerd;
- Beleidsdocumenten zijn herzien op actualiteit en waar nodig aangevuld;
- De regels van het bestemmingsplan zijn in lijn gebracht met het 'Paraplubestemmingsplan wonen', dat vanaf 8 augustus 2023 ter inzage heeft gelegen en op korte termijn (vóór dit bestemmingsplan) wordt vastgesteld; daarnaast zijn enkele begripsbepalingen aangepast aan het vastgestelde Retail- en horecabeleid gemeente Rijswijk.
- De meest recente versie van het stedenbouwkundig plan is doorgevoerd in de planbeschrijving; ook is de verbeelding hierop afgestemd met de precieze begrenzingen van bestemmingen en aanduidingen;
- De ontsluitingsweg aan de zuidwestkant van het plangebied die aansluit op de Lange Kleiweg is aan de verbeelding toegevoegd. Deze valt deels over het plangebied van Pasgeld-West; ten tijde van vaststelling van dat plan was de ligging van de ontsluitingsweg voor Pasgeld-Oost nog niet bekend. De ontsluitingsweg is op dezelfde manier bestemd als de andere ontsluitingswegen in de bosloper in Pasgeld-West.